

Тема 2. Історія розвитку менеджменту

МЕНЕДЖМЕНТ

ПЛАН ЛЕКЦІЇ

- 1. Класичні школи менеджменту, зміст та сфери застосування.**
- 2. Система сучасних поглядів менеджменту.**
- 3. Історія розвитку управлінської думки в світі та в Україні (на самотійне опрацювання)!!!**

- **Потреба в науці про менеджмент з'явилася наприкінці 19 – на поч. 20 ст., що було зумовлено появою машинного виробництва.**

Саме тоді почали формуватися великі підприємства, на яких працювали десятки, сотні, навіть тисячі людей.

1. Школа наукового управління (1885-1920 рр.)

(Ф.Тейлор, Г.Форд, Френк і Ліліан
Гілбрейт, Г.Гантт).

Теорії ґрунтувалися на механістичному розумінні людини, її місця в організації і сутності її діяльності та були спрямовані на вирішення проблем підвищення продуктивності праці шляхом удосконалення операцій ручної праці на основі її наукової організації

Принципи наукового управління за Ф. Тейлором (1911 р.):

- розробка оптимальних методів виконання роботи на засадах наукового вивчення витрат часу, рухів, зусиль тощо;
- чітке дотримання розроблених стандартів;
- підбір, навчання й розстановка робітників на такі робочі місця, де вони будуть найкориснішими;
- оплата за результатами праці (більші результати - більша оплата);
- необхідність спеціалізації управлінської праці;
- підтримування дружніх стосунків між робітниками та менеджерами.

Школа “фордизму” (1899-1945 рр)

Генрі Форд – засновник, розробив теорію, в основу якої покладено ідею потоково-масового виробництва.

Систему управління, що ґрунтується на цій теорії, було названо “терором машин”.

Класична (адміністративна) школа управління (1920-1950 рр)

**Започаткована батьком менеджменту
А. Файолем.**

Представники школи (А.Файоль, Г.Емерсон, Л.Урвік, М.Вебер) опрацьовували підходи до ефективного управління організацією в цілому, концентрували увагу на вивченні сутності та змісту управлінської (адміністративної) діяльності, намагалися виділити загальні принципи та закономірності управління організаціями

ПРИНЦИПИ ЗА АНРІ ФАЙОЛЕМ:

- ПОДІЛ ПРАЦІ
- ПОВНОВАЖЕННЯ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ
- ДИСЦИПЛІНА
- ЄДИНОНАЧАЛЬНІСТЬ
- ВИНАГОРОДА ПРАЦІВНИКА
- ЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ
- СКАЛЯРНИЙ ЛАНЦЮГ
- ПОРЯДОК
- СПРАВЕДЛИВІСТЬ
- ІНІЦІАТИВА
- КОРПОРАТИВНИЙ ДУХ
- СТАБІЛЬНІСТЬ СКЛАДУ ПЕРСОНАЛУ
- РІВНІСТЬ
- ПІДПОРЯДКУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ ЗАГАЛЬНИМ

ФУНКЦІЇ МЕНЕДЖМЕНТУ ЗА АНРІ ФАЙОЛЕМ:

- **ПЛАНУВАННЯ** (врахування майбутнього і розробка програми дій);
- **ОРГАНІЗАЦІЯ** (побудова матеріального і соціального організмів підприємства);
- **РОЗПОРЯДНИЦТВО** (спонукання робітників до продуктивної праці);
- **КООРДИНАЦІЯ** (пов'язування, об'єднання, гармонізація всіх дій та всіх зусиль);
- **КОНТРОЛЬ** (перевірка реального виконання згідно встановлених правил та виданих розпоряджень)

Характеристика моделі “ідеальної бюрократії” Макса Вебера

- Високий ступінь розподілу праці.
- Чітка управлінська ієрархія.
- Численні правила, стандарти та показники оцінки роботи.
- Дух формальної знеособленості (відсутність симпатій та переваги до окремих робітників).
- Підбір кадрів в організації за їх діловими та професійними якостями.

ШКОЛА ЛЮДСЬКИХ СТОСУНКІВ (1930-1950 рр)

ЕЛТОН МЕЙО , МЕРІ ПАРКЕР ФОЛЛЕТ,
А. МАСЛОУ

В центрі уваги теоретиків цієї школи знаходиться людина, її індивідуальна поведінка й міжособистісні стосунки. В основу концепції людських стосунків покладено ідею про те, що застосування прийомів управління міжособистісними стосунками, досягнення гармонії у взаємовідносинах між менеджерами і робітниками призводить до зростання продуктивності праці та ефективності організації

ШКОЛА ПОВЕДІНСЬКИХ НАУК (з 1950 — до н.ч)

**К. АРДЖИРІС, Р. ЛАЙКЕРТ, Д. МАКГРЕГОР,
Ф. ГЕРЦБЕРГ**

Дослідження теоретиків даної школи також зосереджені на людині. Але на відміну від представників руху за людські стосунки, вони шукали відповіді на запитання щодо природи соціальної взаємодії в колективі, влади та авторитету, комунікацій, лідерства, організаційної культури, управління конфліктними ситуаціями, тобто різних аспектів групової поведінки

КІЛЬКІСНА ШКОЛА (сер. 20 ст. – до н.ч.)

Р. АККОФ, Г. САЙМОН, Д. МАРЧ, Л.В. КАНТОРОВИЧ

Представники кількісної школи розглядали управління як певний логічний процес, котрий можна відобразити за допомогою відповідних математичних моделей і на засадах цього забезпечити прийняття оптимальних управлінських рішень. Фактично дослідження теоретиків цієї школи спрямовані на розробку кількісних методів обґрунтування управлінських рішень (дослідження операцій)

2. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО МЕНЕДЖМЕНТУ

ПРОЦЕСНИЙ підхід розглядає управління як серію взаємопов'язаних дій (функцій управління), які реалізуються у певній послідовності. Кожна функція управління, в свою чергу, складається із взаємопов'язаних підфункцій. Таким чином, процес управління є загальною сумою усіх функцій та підфункцій.

Об'єктом досліджень процесного підходу є *безперервний* процес виконання *взаємопов'язаних* функцій управління організацією.

СИСТЕМНИЙ підхід (50 – ті рр. 20 ст.) розглядає організацію як систему у єдності частин, з яких вона складається, та зв'язків із її зовнішнім середовищем. Такий підхід дозволяє отримати цілісне уявлення про сутність управління.

(Честер Бернард, Пітер Друкер, Томас Пітерс і Роберт Вотерман)

Об'єктом досліджень системного підходу є елементи внутрішнього та зовнішнього середовища організації.

ПРОЦЕС ФУНКЦІОНУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ЯК ВІДКРИТОЇ СИСТЕМИ:

ВХІД

**ПРОЦЕС
ПЕРЕТВОРЕННЯ**

ВИХІД

**Матеріальні
ресурси**

**Фінансові
ресурси**

**Трудові
ресурси**

**Інформаційні
ресурси**

**ОБРОБКА ТА
ПЕРЕТВОРЕННЯ
ВХІДНИХ
РЕСУРСІВ
(виробництво,
торговельна та
інші види
діяльності)**

**Продукція,
послуги**

**Прибуток /
Збиток**

**Інформація,
розвиток**

**Освоєння
нового
ринку**

СИТУАЦІЙНИЙ підхід (60-ті рр. 20 ст) визнає, що хоча загальний процес управління і є однаковим, специфічні прийоми, які використовує керівник повинні змінюватися залежно від ситуації.

Об'єктом досліджень ситуаційного підходу виступають **найбільш значущі елементи внутрішнього та зовнішнього середовища організації.**

ПИТАННЯ ДО ПІДГОТОВКИ

- 1. ЗДОБУТКИ ТА НЕДОЛІКИ ШКІЛ УПРАВЛІННЯ**
- 2. ПРОАНАЛІЗУЙТЕ ВНЕСОК РІЗНИХ НАПРЯМІВ РОЗВИТКУ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ЗАПОВНІТЬ ТАБЛИЦЮ НА 5 КОЛОНОК:**

1 – наукові школи та підходи

2 – уявлення про об'єкт управління

3 – головна складова об'єкту управління

4 – внесок у методологію управління

5 – критерії оцінки результативності управління

- 3. РОЗГЛЯНУТИ ЕВОЛЮЦІЮ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДУМКИ, ПОЗНАЧИВШИ РОКИ РОЗКВІТУ ОСНОВНИХ НАПРЯМІВ НАУКОВОЇ ДУМКИ МЕНЕДЖМЕНТУ. ДОДАЙТЕ ВІДОМІ СУЧАСНІ ШКОЛИ ТА ПІДХОДИ. ВКАЖІТЬ ПРОВІДНИХ НАУКОВЦІВ І ФАХІВЦІВ КОЖНОГО З ВИЗНАЧЕНИХ НАПРЯМІВ.**

1- науковий менеджмент

2- класична школа

3- школа людських стосунків

4- школа поведінських наук

5 – кількісний підхід

6- системний підхід

7 – ситуаційний підхід

8 – комплексний підхід